

A 2013-as dunai árvíz egy esettanulmánya a Budapest III. kerületi operatív bázis vonatkozásában

A víz létfontosságú elem az emberiség számára, de akár katasztrófát is okozhat. Magyarország a Kárpát-medence árvízzel, belvízzel és aszályal veszélyeztetett területén fekszik. Az elmúlt évtizedekben hazánkban – a rendkívül szélsőséges időjárásokkal összefüggésben – a víz minden formájában jelentős károkat okozott. A dolgozat röviden leírja Magyarország és Budapest árvízveszélyességét. A cikkben a 2013-as dunai árvíz árvízvédelmi feladatait mutatjuk be, leszűkítve Budapestre, illetve a III. Kerületi Operatív Bázis 2013-as, „éles” helyzetben végzett munkájára. A szerzők módszertanát adják annak, hogy az önkormányzati operatív bázis telepítése indokolt volt, működésével megállta a helyét, törzse jól koordinálta a helyi védekezési feladatokat.

Kulcsszavak: árvíz, árvízvédekezés, önkormányzati operatív bázis, katasztrófavédelem

Bevezetés

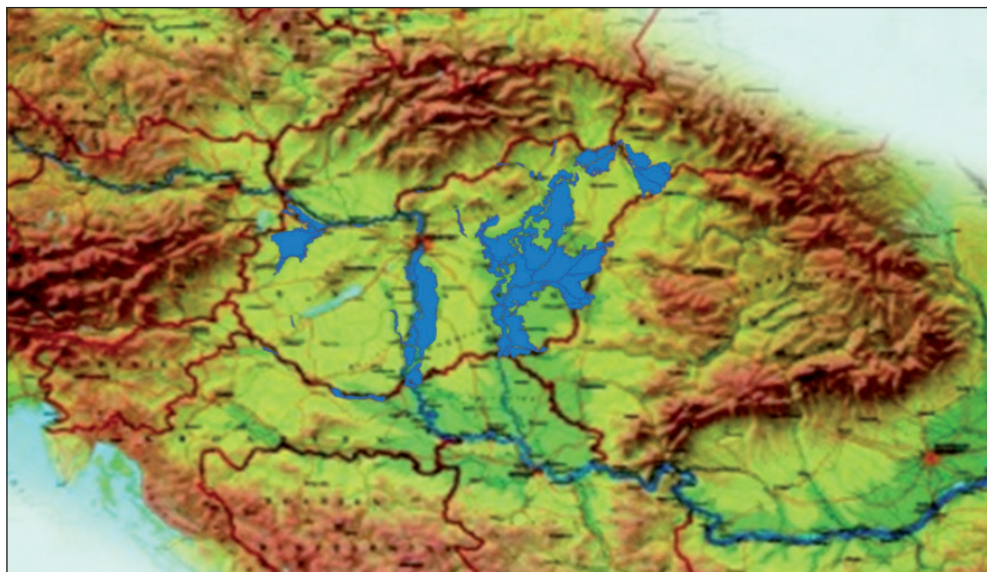
„Katasztrófa napjainkban bárhol, bármikor bekövetkezhet, emberéleteket, anyagi javak és felbecsülhetetlen értékek pusztulását okozhatja.” [1] A katasztrófák elleni védekezés, mióta az emberiség létezik, jelen van. Az iparosodás jelentette azt a fordulatot, hogy tudatosan építették a városokat, figyelve a lehetséges természeti vagy civilizációs katasztrófák esetleges bekövetkezését.

Budapest egyes részeit fokozottan árvíz-veszélyeztetett területként tartjuk számon. Az itt lakó embereknek évente szembe kell nézniük az áradásokkal, védekezniük kell, valamint az anyagi javaikat biztosítaniuk szükséges. Statisztikai átlagok alapján 2-3 évenként kisebb vagy közepes, 5-6 évenként jelentős, 10-12 évente pedig rendkívüli árvizek kialakulására lehet számítani hazánkban. Ez a ciklikusság az elmúlt évtizedekben a természeti jelenségek hatására újjáformálódik, hisz a 2006-os rendkívüli dunai árvíz után mindössze 7 évvel köszöntött be az eddigi legnagyobb, a 2013-as dunai áradat. Ezek a szélsőséges hidrológiai események egyértelművé tették, hogy az emberi élet és az anyagi javak védelme, az élhető környezet biztosítása érdekében az állami szervezeteknek és az önkormányzatoknak jelentős feladataik vannak a vízkárelhárításban, de elengedhetetlen,

hogy megfelelő anyagi és technikai eszközök is rendelkezésre álljanak a védekezéshez. Az árvízvédelemben – a vízügyi igazgatási szervek mellett – a hivatásos katasztrófavédelmi szervek fontos szerepet játszanak az irányítás területén, ellátják az önkormányzati védekezés koordinációját, valamint a megelőzés érdekében hatósági és szakhatósági feladatköröket gyakorolnak. Helyi szinten pedig az önkormányzatok vezetői, a polgármesterek szerepe meghatározó. A 2013-as dunai árvíz III. kerületi védekezésének vízügyi szakmai irányításában meghatározó volt Dr. Váradi József és Reich Gyula urak közreműködése az Országos Műszaki Irányító Törzs kiküldött szakértőiként. Munkájuk elismerése mellett a dolgozat módszertanilag az Önkormányzati Bázis tevékenysége tükrében elemzi az árvízvédelem eseményeit.

Magyarország árvízi veszélyeztetettsége

Nem vitatható az árvízvédelem jelentősége hazánkban, hiszen 21 200 km² nagyságú ártér fekszik a folyók árvízszintje alatt.

1. ábra: Jelentős árvizek Magyarországon (forrás: Dunai Ferenc, ÉDUKÖVIZIG [2])

Ezen a nagyságú területen található 1,8 millió hektár termőföld, a vasutak 32%-a, az utak 15%-a és több mint 2000 üzem. Magyarország a Kárpát-medencében, annak legmélyebb fekvésű részén helyezkedik el. A mértékadó árvizek szintje alatt fekszik az ország területének csaknem egynegyede, ahol közel 700 településen 2,5 millió ember él.

Budapest árvízi veszélyeztetettsége

A főváros árvízvédekezéséért a Fővárosi Önkormányzat felel. Az operatív védekezést a Fővárosi Csatornázási Zrt. végzi.

A természeti katasztrófák közül a fővárosra a legnagyobb veszélyt a hidrológiai veszélyforrások jelentik, főleg az ár- és belvizek. Budapestet földrajzi elhelyezkedésből adódóan közvetlenül érintheti a Dunán levonuló árhullámok káros hatása. Egy váratlan káros esemény során a védelmi szakemberek számára további nehézséget okoz a hatékony védelem megszervezésében és biztosításában Budapest lakosainak magas száma, az egyes területeken kialakult nagy népsűrűség, valamint a különösebb védelem nélküli nagy lakótelepek. A jelentős árvíz tartóssága a Duna felső szakaszán 5-20 nap között jellemző.

A budapesti árvédelmi rendszer fejlesztése évszázados múltra tekint vissza. A Duna két partján különböző műszaki megoldások biztosítják az árvizek elleni védekezést. A múlt század elején épültek ki a rakpartok, az alsó rakpartokat kb. 600 cm-es budapesti vízállásnál zárják le, míg a felső rakpart 1000 cm kiépítettségű. Már a 850 cm feletti vízállások is sok problémát okoznak az infrastruktúrában (kettes metró, Batthyány téri csatorna). A védműrendszerben találunk különböző időben épült klasszikus földtöltéseket, magas partokat, feltöltéseket (pl. Újpesti-öböl). A rendszer kiépítése nem befejezett, további fejlesztések szükségesek, különös tekintettel az egyre növekvő legnagyobb mértékadó vízszintre (LNV). A főváros vezetése már kiadta a fejlesztési koncepció tervezési megbízását.

A Római-part védelmét egy a Királyok útján kiépített, bejáratokkal szabdalt, a jelenlegi árvizek elleni védekezésre sem méretében, sem tömegében nem alkalmas földmű jelenti. Ezért védekezés esetén azt meg kell erősíteni.

A fővárosnak alapvetően a külső kerületekben okoz komoly gondot a Duna magas vízállása. Több árvízveszélyes terület közül a fővárosban az egyik legveszélyeztetettebb a Római-part. [3] A hidrológiai eredetű veszélyforrásokkal tehát számolnunk kell a fővárosban, és annak kockázati mértéke kiemelt figyelmet és felkészülést igényel.

A 2013-as árvíz előzménye

2013-ban május közepétől egy magassági hideg légörvény (vagy magassági hidegcsepp) helyezkedett el Európa középső területei felett, ebben húzódtott egy hullámzó, úgynevezett *oklúziós front* (ahol a meleg és a hideg levegő keveredik). Ez együtt kedvező viszonyokat teremtett a csapadékképződéshez. Ráadásul az Alpok keleti részén tartós északias áramlás alakult ki, ez azt jelentette, hogy a hegyek hótömegeinek olvadása is kiegészítette a rendkívüli mennyiségű csapadékokat a vízzel már korábban telített talajon.

Időpont	Csapadék (mm)	Régiók
Május 30.	15-20	Győr–Linz
Május 30–31. éjszaka	20-25	Felső-Duna
Május 31	20	Felső-Duna
Június 1.	max. 100 mm/24 h	Felső-Duna
Június 1–2. éjszaka	70 mm	Linz–Passau
Június 2.	40 mm	Inn, Isar, Traun
Június 2. után	5-10 mm	

1. táblázat: A 2013-as árvíz meteorológiai előzménye (a www.mfa.hu [4] alapján készítették: a szerzők)

Az árvizet megelőző napokban rendkívül intenzív záporok és zivatarok alakultak ki a Duna vízgyűjtőjén. Salzburgban az előző tíz napban 306 mm csapadék hullott, Prágában 142 millimétert mértek. Bajorországban egyetlen nap közel 100 mm csapadék esett, de az alpesi térségben több helyen is mértek 400 mm-t meghaladó csapadékot. Viszonyításképpen: hazánkban 600 mm csapadék hull le egy év alatt. A magassági hidegörvény pedig több jelentős árvíz okozója volt, így a tiszai 1989-es vagy a Felső-Rába 2009-es árvízéért is.

A 2013-as dunai árvíz bemutatása a III. Kerületi Operatív Bázis munkáján keresztül

A Pozsonyi utca és a Királyok útja sarkán 2013. június 3-án kezdte el a működését a III. Kerületi Operatív Bázis, egyben információs központ, ahol a védekezésben részt vevő hatóságok és közműcégek a koordináló munkát végezték. Letelepítettek egy a III. kerületi önkormányzat által biztosított lakóautót, hogy segítse a szakemberek munkáját, valamint egy rendőrségi kisbuszt, aminek a felszereltsége nélkülözhetetlennek bizonyult a helyszínen. A szakemberek ellátása megoldott volt, a váltás megszervezése is jól működött már a védekezés kezdetétől fogva. A bázis biztosította az operatív törzs „éles” helyzetben való védekezési munkálatainak koordinálását. „A bázison a III. kerület polgármestere, Bús Balázs is, mikor az ideje engedte, kint tartózkodott, segítette a hivatásos állomány munkáját. A szükséges eszközök a védekezéshez rendelkezésre álltak a bázis területén, így a hullámtérben lakók igénybe vehettek innen homokot, homokzsákokat és a védekezéshez szükséges fóliát, ásót, aggregátorokat kérhettek. Ezek nagy részét a helyi önkormányzat biztosította, pl. homokzsákból szám szerint 300 000-et, további 10 000-et pedig a hivatásos katasztrófavédelem.” [5] A bázis számos önkéntesnek is tudott munkát biztosítani, hiszen az ártérben védekezőknek elkelt a segítség.

„A bázison dolgozók ellátását a III. kerületi önkormányzat nagyrészt felajánlásokból meg tudta valósítani, de további kiegészítések voltak az önkormányzati költségvetésből. Ha nem lettek volna felajánlások, a III. kerületi önkormányzat saját költségvetéséből akkor is tudta volna finanszírozni az ellátást, akár még saját konyhájáról is.” [5]

Az ott dolgozó önkéntesek is részesültek ellátásban, víz és hideg élelem mindig rendelkezésükre állt.

2. ábra: Az Operatív Bázis (készítette: Morvai Cintia, 2013, Római-part)

A bázis területén a már említett homokon, homokzsákokon, fólián, ásókon, áramfejlesztőkön kívül a védekezéshez további eszközök is rendelkezésre álltak, úgymint gumicsizmák, szivattyúk, reflektorok, amikkel Óbuda-Békásmegyer önkormányzata szintén segíteni tudta a védekező állampolgárokat.

Az érintett lakosság még június 3-án megkapta a tájékoztatást, hogy a Nánási út, Királyok útja és a Duna vonala között, a hullámtérben az Országos Vízelvezető Szolgálat előrejelzése szerint jelentős árvíz várható. Ezt követően a felhívás is megtörtént, hogy a veszélyeztetett épületeket áramtalanítsák, a víz- és gázvezetékeket pedig zárják el. A pincékben, földszinti helyiségekben tárolt anyagokat helyezték biztonságba, az ott tárolt gépek, gépjárművek és egyéb vagyontárgyak megbízható elhelyezéséről is gondoskodjanak.

Veszélyhelyzet, a veszélyhelyzet kihirdetése, meghosszabbítása

Magyarország Alaptörvénye a veszélyhelyzet fogalmát a következők szerint határozza meg: „A Kormány az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség esetén, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzetet hirdet ki, és sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezethet be. A Kormány a veszélyhelyzetben rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat. A Kormány (2) bekezdés szerinti rendelete tizenöt napig marad hatályban, kivéve, ha a Kormány – az Országgyűlés felhatalmazása alapján – a rendelet hatályát meghosszabbítja. A Kormány rendelete a veszélyhelyzet megszűnésével hatályát veszti.” [6]

„Hivatkozva az Alaptörvény 53. cikkére, az új Kat. tv. 44. §-a minősíti azokat a helyzeteket, amelyek kiválthatják a veszélyhelyzetet. Ezek lehetnek elemi csapások, természeti eredetű veszélyek, ipari szerencsétlenség, civilizációs eredetű veszélyek és egyéb eredetű veszélyek, köztük az újként megfogalmazott kritikus infrastruktúrák működési zavara.” [7]

Hazánkban a Duna mentén kialakuló súlyos árvízi helyzetre való tekintettel a kormány 2013. június 4-én 12.00-tól a következők szerint hirdette ki a veszélyhelyzetet: „A Kormány Győr-Moson-Sopron megye és Komárom-Esztergom megye területére, Pest megyében a Szobi járás, a Váci járás, a Dunakeszi járás, a Szentendrei járás területére, továbbá Budapest I., II., III., IV., V., IX., XI., XIII., XXI., XXII. kerületének közigazgatási területére árvízi veszély miatt a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 44. § a) pont aa) alpontja alapján veszélyhelyzetet hirdet ki.” [8]

Ez a rendelet június 29-én hatályát veszítette volna, de az elhúzódo védekezés miatt a *Magyar Közlönyben* megjelent a 192/2013. (VI. 12.) kormányrendelet a 2013. június 4-én kihirdetett veszélyhelyzet meghosszabbításáról, ami kihirdette, hogy „a Kormány a veszélyhelyzet kihirdetéséről és az ennek során teendő intézkedésekről szóló 177/2013. (VI. 4.) Korm. rendelet hatályát 2013. július 19-ig meghosszabbítja”. [9]

Az árvízi védekezés

A fővédvonalon a Fővárosi Csatornázási Művek június 4-én megkezdte az utcák, kapubejárók, buszmegállók lezárását. A BKV járatai sem közlekedhettek a Királyok útja–Nánási út útvonalon. Az érintett lakosság megkapta a tájékoztatást, hogy az árvízzel érintett területen nem lesz villany-, víz-, csatorna- és szemétszállítási szolgáltatás, valamint a területen saját felelősségükre bent maradók vezetékes vizet ne fogyasszanak, helyette gondoskodjanak megfelelő mennyiségű palackos vízről, illetve szobahőmérsékleten tárolható élelmi szerről.

Június 5-én már folytak a munkálatok a Nánási út–Királyok útja mentén. A hullámtérret határoló védművet három méter széles agyagtöltéssel erősítették meg. A szakemberek éjjel-nappal dolgoztak különböző földmunkagépekkel a védmű határidőre való elkészítése érdekében, hiszen itt 3600 méteren folyt a védekezés. A Duna tetőzésére a védmű elkészült, sikeresen megvédte az ártéren kívülre eső lakosságot. Ez a gát nem szakadt át, és bár néhol kisebb szivárgások előfordultak rajta, de a szakemberek mindig elhárították a problémát. Összességében a Római-parton való védekezésnél a védmű megépítése sikeres művelet volt.

3. ábra: Védmű építése (készítette: Morvai Cintia, 2013, Római-part)

A hullámtéren 110 fő saját erőből védekezett, főleg ingatlan tulajdonosok, az önkormányzat számukra is nyújtott támogatást. Az egyéni tevékenységek segítésére, a hullámtérben védekező lakosság részére Óbuda-Békásmegyer önkormányzata több mint 317 000 homokzsákot adott ki – a megtöltésükhöz szükséges 200 teherautónyi homokkal és 25 tekercs fóliával együtt.

A védekezés szervezeti irányítása

Az árvízi védekezések helyszínén a kormányzat részéről jelen volt a kormányfő, a belügyminiszter és a honvédelmi miniszter, valamint a katasztrófavédelem országos vezetője. Felmérték a helyzetet, a jelentések, javaslatok és a személyes benyomás alapján döntöttek

a védekezéssel kapcsolatos feladatokról. Jelen volt továbbá a Fővárosi Kormányhivatal vezetője, a főpolgármester, a III. kerületi polgármester is.

A főváros területén a védekezést szakmailag a Fővárosi Csatornázási Művek irányította. Részt vettek a védekezésben: a helyi védelmi bizottság, Óbuda-Békásmegyér önkormányzata, a katasztrófavédelem, a rendőrség, a Magyar Honvédség erői, a Budapesti és az Óbuda-Békásmegyéri Közterület-felügyelet, az Óbudai Vagyonkezelő Zrt., Óbuda-Békásmegyér Szociális Szolgáltató Intézménye, az Óbudai Polgárőr Egyesület, az Országos Mentő Szolgálat, az ÁNTSZ, a Közép-Budai Önkéntes Polgári Védelmi Egyesület és számos civil önkéntes.

A kitelepült bázison a helyi védelmi bizottság nem volt jelen, ennek székhelye a Fővárosi Kormányhivatal III. Kerületi Kormányhivatalában, a Harrer Pál utca 7-ben volt. Az árvízi helyzetről a jelentéseket a hivatásos katasztrófavédelmen keresztül továbbították a helyi védelmi bizottságnak.

„A Helyi Védelmi Bizottság június 3-án megtartott ülésén a feladatok meghatározása és koordinálása megtörtént. Ilyen formában a bizottság gyakorlatilag 4-én délig működött, mert a Kormány ettől az időponttól kihirdette a veszélyhelyzetet, amitől kezdve a katasztrófavédelem hivatásos tisztje, ez esetben az elnök katasztrófavédelmi helyettese – a Kat. tv. 46. § (3) bekezdése szerint – átvette az irányítási feladatokat. A bizottság a szervezési feladatok érdekében a kerületi kormányhivatalban kialakított logisztikai pontra egy főt helyezett el a saját és a katonai szervezet állományából, akiknek az ellátásáról és az infrastrukturális háttér biztosításáról az önkormányzat gondoskodott. Ez a feladat június 13-ig került ellátásra, utána nevezettek visszavonásra kerültek.” [5]

Az Észak-Budai Katasztrófavédelmi Kirendeltségről a helyi védelmi bizottság katasztrófavédelmi elnökhelyettese és a polgári védelmi felügyelő gyakorlatilag végig a védekezés helyén lévő bázison dolgozott. Napközben mindketten jelen voltak, éjszaka helyettesről gondoskodtak. Részt vettek a lakosság tájékoztatásában, folyamatosan tanácsokkal, iránymutatással látták el őket.

Kitelepítés

A Római-parton az ingatlanok veszélyeztetettségének függvényében számolni kellett a lakosság egy részének kitelepítésével. Az elhelyezési igények felmérését az önkormányzat által *ad hoc* jelleggel toborzott önkormányzati dolgozók 2013. június 5-én kezdték meg. Az ezt követő napokban megkezdődött az ingatlanok elhagyása, elsődlegesen saját erővel, eszközökkel, ám ha ezt a lakók nem tudták önerőből megoldani, az önkormányzat szervezésében az Óbuda Vagyonkezelő Zrt. segítséget nyújtott a szállításban, a raktározásban és a szükséglakások kiadásában. „A jelentések szerint 46 főnek kellett elhagyni az otthonát, összesen 15 ingatlant érintett a kitelepítés.” [5]

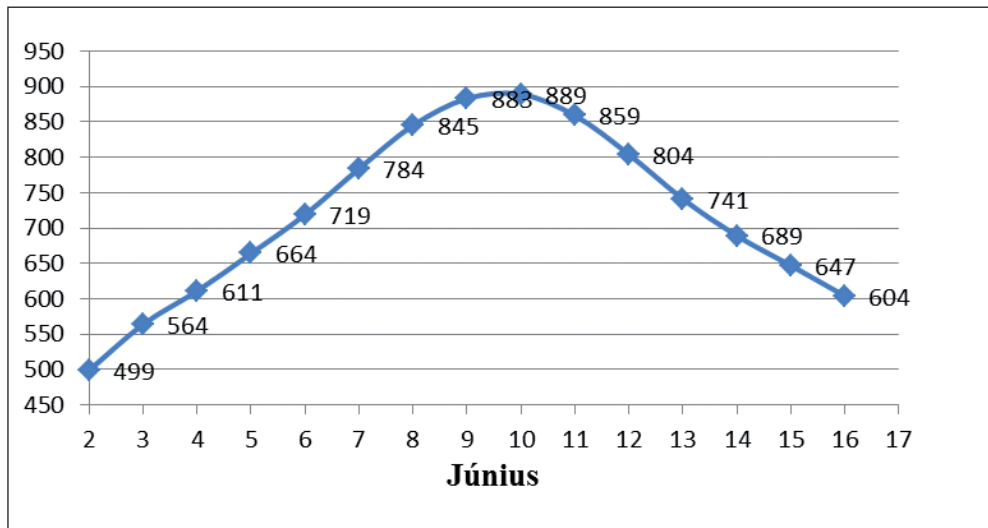
Önkéntesek

A katasztrófavédelmi törvény kimondja: „Az önkéntesen segítséget nyújtó személyek a katasztrófák elleni védekezéssel összefüggő feladat végrehajtásáért felelős személy irányításával látják el a számukra meghatározott feladatot.” [10]

A 2013-as dunai árvíznél, a minden korábbinál nagyobb veszélyben a hivatalos szervezetek mellett az önkéntesek is példásan helytálltak: az önzetlen, segítőkész és bajtársias munkájuknak is köszönhető, hogy az emberi életet sikerült megvédeni, a vagyoni kárt pedig minimalizálni. Az önkéntesek – akiket a regisztrációjuk alapján a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság irányított a védekezési területekre – örvendetesen nagy létszámban jelentkeztek, számuk a Római-parton naponta elérte a 300 főt. Rajtuk kívül azonban számosan voltak olyan segítők is, akik bejelentkezés nélkül érkeztek a bázis területére, jelezve, hogy bármiben segítenének, így fontos volt az önkéntesek koordinálása is. A bázis ügyletesei karszalag kiadásával léptették be a segítőköt a védekezési területre.

A Duna vízállása

A Római-parti védekezésnél is folyamatosan nagy érdeklődés és várakozás kísérte a Duna vízállására vonatkozó adatokat. A várható szintemelkedések üteme, a rendelkezésre álló idő a védművek megerősítése érdekében végzengő munkák erőfeszítéseit, intenzitását, a létszám- és eszközszükségletet, így a munka szervezését is meghatározta.

4. ábra: A Duna vízállása az árvízi időszakban (készítették: a szerzők [11])

A fenti ábra mutatja, hogy a Duna vízállása 2013. június 10-én hajnalban tetőzött a III. kerületi vízmércén 889 cm-rel, a Margit-szigeti vízmércén pedig 890 cm-rel. Az előző árvizek is bizonyították, hogy a Margit-szigeti mércén lehet mérni a legmagasabb vízállást Budapest területén. A Duna hat nap alatt, 2013. június 16-ra apadt 620 cm, azaz az I. fok alá.

Kommunikáció

A III. kerületi lakosok mindvégig folyamatos tájékoztatást és információkat olvashattak az árvízi védekezésről és a szükséges teendőkről a III. kerületi önkormányzat honlapján. Itt naponta megjelenő információkkal látták el az ártérben védekező lakosságot a következő napok útzárásairól, a kitelepítésekről, a védekezés lehetőségeiről, feladatairól. A kerület polgármestere is többször figyelmeztette a lakosságot a szükséges tennivalókra.

A veszélyhelyzeti kommunikáció alapvető négyes feladatát szükséges volt folyamatosan úgy meghatározni, hogy a *gyors, pontos, megbízható és hiteles információk* eljuttatásával segítséget lehessen nyújtani a veszélyhelyzet felszámolását irányítóknak, a védekezésben résztvevőknek és az árvíz okozta kényszerű intézkedéseket elszenvadó lakosságnak. „A lakossági tájékoztatás több forráson keresztül valósult meg: szórólap, falragasz, helyszíni tájékoztatás kihelyezett vezetési ponton, a kerület közösségi oldalán, a kerület saját honlapján, külön információs mobil és vezetékes telefonvonalon, az aktuális helyzetről riportok jelentek meg az Óbuda honlapon, illetve a napi ügyelet is tájékoztatást adott a Polgármesteri Hivatalban naponta 7–22 óráig.” [5]

Helyreállítás

Az árvíz levonulását követően az ELMŰ – miután az áramellátást biztosító utcai elosztóhálózat rendelkezésre állását biztosítani tudta – megkezdte a fogyasztási helyek visszakapcsolását az áramszolgáltatásba. Egészségügyi, járványvédelmi szempontból a víz levonulása után elsősorban a zárt terek fertőtlenítéséről kellett gondoskodniuk az árvízzel érintett területeken élőknek és az ingatlan tulajdonosoknak. Általánosságban jellemző volt, hogy a fertőtlenítéshez nem kellett különleges készítményeket beszerezni: a művelet elvégezhető volt a kereskedelmi forgalomban kapható, hétköznapi is használható, fertőtlenítésre alkalmas termékekkel. A talaj fertőtlenítése csak a szennyvízzel előtöltött, kisebb elszigetelt területeken, a lakóházak udvarain volt indokolt. Az általános higiéniai szabályok fokozott betartására az árhullám levonulását követően kiemelt figyelmet kellett fordítani.

A Fővárosi Csatornázási Művek június 13-án, csütörtök reggel megkezdte a Királyok útja és a Nánási út mentén a védmű addigi megerősítését szolgáló tömörített agyag visz-

szabontását. Az utak mellé kitett homokzsákok elszállítását folyamatosan végezték. A szilárd burkolatú utak takarítását a Fővárosi Közterület-fenntartó Vállalat saját hatáskörben megoldotta.

Összegzés, következtetések

Megállapítható, hogy az elmúlt években Magyarország közigazgatási felépítésével, katasztrófavédelmével, vízügyi igazgatásával és árvízvédelmének szervezésével kapcsolatban számos változás történt, így a 2013-as dunai árvízi védekezés szervezését szakmai tekintetben a megújult védelmi igazgatás irányította. A szervezeti működés hatékony és gyors reagálóképessége megmutatkozott a védekezés területein. A FCSM felelősen kivitelezte a védekezés műszaki munkáit. A katasztrófavédelem munkájára igaz: „Az elmúlt évek igazolják, hogy a polgári védelem alkalmas a polgári veszélyhelyzetek kezelésének koordinációjára, képes a megelőzés, a védekezés és a helyreállítás szoros egységében a lakosság életének és anyagi javainak megóvására.” [12]

A III. kerületi árvízi védekezésnél az irányítás, a koordináció jól működött, minden egyes védekezési területen a szükséges erők, eszközök, önkéntesek megtalálhatóak voltak. A harmadik kerületi önkormányzati operatív bázis telepítése indokolt volt, működésével megállta a helyét, törzse jól koordinálta a helyi védekezési feladatokat, a homokzsákok kiadását, több kamionnyi homok elosztását, a lakosság tájékoztatását és az utak zárását.

A kerületi szintű *helyi védelmi bizottság* még viszonylag új szervezet és még nincs sokéves tapasztalata, ám tagjai által jelentős szakértelem áll mögötte, így a védekezés tekintetében nagyon jól és összehangoltan működött a védekezésben részt vevő más szervezetekkel.

Eredményesen megvalósult a kihirdetett veszélyhelyzetben az egyszemélyi felelősség is, amikor a hivatásos katasztrófavédelmi szerv kijelölt vezetője átvette az irányítást.

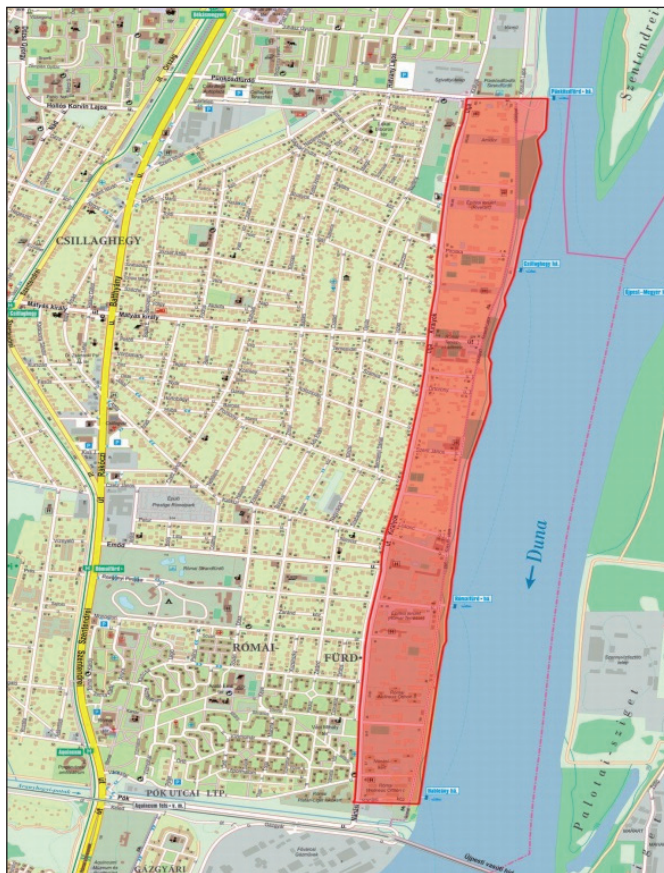
Tapasztalat volt az is, hogy nincs állandó létszám arra, hogy a napi munkából kivéve az önkormányzati munkatársakat, ők napokon keresztül képesek legyenek irányítani a folyamatban levő, védekezéssel összefüggő feladatokat, valamint az önkormányzat nem rendelkezik azonnal felhasználható anyagi erőforrásokkal. A továbbiakban az árvízi védekezés még hatékonyabb lehet, ha ezekre is megoldást lehet találni, főleg költségvetési oldalról kerületi szinten.

Összegzésként elmondható, hogy az eddigi legnagyobb dunai árvíznél a Római-parton az *önkormányzat részvétele, áldozatvállalása* a hullámtérben és részben az azon kívüli védekezésben – az operatív bázis munkája által segítve – markánsan megvalósult, a III. kerület védelme biztosított volt.

A III. kerületi árvízi veszélyeztetettség jövőbeni csökkentése érdekében a főváros költségvetésében szerepel egy új beruházás, egy mobilgát építése, melyhez jelenleg hatástanulmányok és előzetes tervek készítése folyik.

Irodalomjegyzék

- [1] Muhoray Árpád: *A katasztrófavédelem területi irányítási modelljének vizsgálata*. PhD-értekezés. ZMNE, Budapest, 2002.
- [2] www.edukovizig.hu/files/2009_03_19_AIofogl.ppt (a letöltés ideje: 2013. szeptember 22.)
- [3] Kasza Anett: Budapest katasztrófa-veszélyeztetettségének elemzése. *Műszaki Katonai Közöny*, XXI. évfolyam 1–4. szám, 2011, pp. 191–212.
- [4] http://mta.hu/data/cikk/13/22/42/cikk_132242/A_2013_evi_rendkivuli_dunai_arviz.pdf (a letöltés ideje: 2013. szeptember 22.)
- [5] Interjú Dr. Böjtös Zoltánnal, a III. kerületi önkormányzat közbiztonsági referensével.
- [6] Magyarország Alaptörvénye 53. cikk.
- [7] http://mht.eu/2012/2012_elektronikus/2012_e_Muhoray_Arpad.pdf (a letöltés ideje: 2015. május 05.)
- [8] 177/2013. (VI. 4.) kormányrendelet 1. §, 4. §
- [9] 192/2013. (VI. 12.) kormányrendelet 1. §
- [10] 2011. évi CXXVIII. törvény 18. § (3) bekezdés.
- [11] www.hydroinfo.hu/Html/hidinfo/akt_eves_tb.html (a letöltés ideje: 2013. szeptember 26.)
- [12] Dr. Muhoray Árpád: A polgári védelem helye és szerepe, feladatai hazánkban a XXI. század első évtizedében. *Polgári Védelmi Szemle*, Budapest, 2010.

Melléklet: A Római-parti hullámtér¹

¹ Forrás: <http://obuda.hu/hirek/jon-az-arviz-folyamatos-tajekoztatas/> (letöltve: 2013. szeptember 22.)

Case Study of the 2013 Danube flood in the Local Government Operations Centre of the 3rd District, Budapest

MORVAI CINTIA – MUHORAY ÁRPÁD

Water is an essential element for mankind, but it can just as well cause a disaster. Hungary lies in the Carpathian Basin prone to riverine and surface flooding and drought. In the past decades water in all its forms has caused damage related to extreme weather in Hungary. The paper briefly describes the flood vulnerability of Hungary and Budapest. The paper presents the flood control tasks in the 2013 Danube flood, more specifically the actual operations in Budapest and in the Operations Centre of the 3rd District in 2013. The authors prove that the establishment of a local government Operations Centre was necessary, its operation was successful and its body managed to coordinate the local flood control activities.

Keywords: flood, flood control, Local Government Operations Centre, disaster management